

Pædagogisk læreplan for A klynge F Børnehuset GAIA 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indhold

A Klynge F læreplan	4
Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	4
Beskrivelse af klyngens udarbejdelse af den styrkede pædagogiske læreplan	4
Enhederne i A Klynge F	5
Faglige netværk.....	5
Marte Meo netværk.....	5
Sprognetværk	5
Netværk for køkkenansvarlige.....	5
Praktiknetværk.....	6
Netværk for faglige fyrtårne	6
Netværk for overgang mellem børnehave og KKFO	6
Fælles pædagogisk dag	6
Vision for Amager Klynge F.....	7
Fællesskab	7
Karakterdannelse	7
Marte Meo netværk.....	7
Pædagogisk grundlag.....	10
Trivsel, læring, udvikling og dannelse	11
Leg	11
Hverdagsrutiner	11
Forældresamarbejde	11
Børn i udsatte positioner.....	12
De seks læreplanstemaer	132
Alsidig personlig udvikling	14
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets alsidige personlige udvikling?..... Fejl! Bogmærke er ikke defineret.	
Social udvikling.....	155
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets sociale udvikling?	16
Kommunikation og sprog.....	177
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets kommunikation og sprog?	18
Krop, sanser og bevægelse	19
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af barnets krop, sanser og bevægelse?	19

Natur, udeliv og science	200
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at barnet gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?	21
Kultur, æstetik og fællesskab	222
Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at barnet gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.2
Evalueringskultur	24
Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?	25
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?	26

A Klynge F læreplan

Dette er A klynge F og Børnehuset GAIA's pædagogiske læreplan, som beskriver dels rammen for udarbejdelse af læreplanen, lovgrundlaget og hvordan vi arbejder med at skabe forbindelser og tydelighed i sammenhængen mellem netop dette og den pædagogiske praksis i enhederne i klyngen.

Børnehuset GAIA's individuelle del begynder ved beskrivelsen af de 6 læreplanstemaer på side 14.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Rammen for den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven, den overordnede formålsbestemmelse og den tilhørende bekendtgørelse. Klyngens pædagogiske læreplan tager desuden udgangspunkt i vores vision, det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler alle relevante krav til den pædagogiske læreplan og er dermed forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Beskrivelse af klyngens udarbejdelse af den styrkede pædagogiske læreplan

På baggrund af vores beslutning om at lave én læreplan for klyngen, har vi arbejdet ud fra en procesplan, som har haft til formål at sikre medarbejderinddragelse og ejerskab for vores læreplan i alle enheder i klyngen. Det er afgørende for os, at vores læreplan fungerer som et pædagogisk redskab, der via praksisfortællinger viser en klar retning for det pædagogiske arbejde. Alle enheder har systematisk arbejdet med udgangspunkt i EVAs materiale til selvevaluering, for at blive kloge på vores praksis i forbindelse med vores pædagogiske grundlag - der bygger på klyngens vision. Der er prioriteret tid på personalemøder og pædagogiske dage til at arbejde med den faglige udvikling i en fortløbende proces i det tempo som giver det ønskede udbytte og forandring for børnene i de enkelte enheder.

Vi har dykket ned i de centrale elementer i den nye styrkede læreplan som det pædagogiske grundlag, etablering af et pædagogisk læringsmiljø hele dagen, legens betydning samt betydningen af hverdagsrutinerne, der er talt frem i lovgivningen.

Vi har på vores fælles pædagogiske udvalg arbejdet med refleksioner over relevante dele af den nye styrkede læreplan, som afsæt til refleksionsprocesserne i enhederne.

Sideløbende har læreplansudvalget, med pædagoger fra alle enheder, mødtes flere gange og arbejdet med bidragene fra personalemøderne, der kunne overføres til læreplanen. Det har blandt andet vist, at vi arbejder ud fra samme pædagogiske grundlag. I læreplansudvalget er der drøftet praksisfortællinger, som er udvalgt til at indgå i den nye styrkede læreplan.

Enhederne i A Klynge F

Klyngen består af følgende enheder

- Børnehuset GAIA - <https://boernehusetgaia-kk.aula.dk/>
- Den integrerede institution Den Grønne Planet - <https://dengroenneplanet-kk.aula.dk/>
- Den integrerede institution Havblik - <https://havblik-kk.aula.dk/>
- Vuggestuen Ingolf og Vuggestuen Lille Ingolf - <https://ingolf-foelfodvej-kk.aula.dk/>
- Den integrerede institution Nordlys - <https://nordlys-kk.aula.dk/>
- Den integrerede institution Søstjernen - <https://soestjernen-kk.aula.dk/>

Faglige netværk

I Amager klynge F har vi en række faglige netværk, som er med til at sikre, at alle enheder arbejder med det fælles pædagogiske grundlag på en kvalificeret måde.

Marte Meo netværk

Netværket består af en Marte Meo terapeut fra hver enhed og to ledelsesrepræsentanter. Netværket mødes hver anden måned. Formålet med netværket er, at opkvalificere Marte Meo terapeuterne, videns dele og strukturere Marte Meo arbejdet i klyngen, f.eks. Marte Meo politik og dokumentationen af arbejdet med Marte Meo.

4 gange årligt mødes alle terapeuter til sparring med 2 ledelsesrepræsentanter.

Sprognetværk

Sprogudvalget i klyngen er sammensat af sprogansvarlige pædagoger fra alle enheder og to sprogansvarlige ledere. Sprogudvalget mødes hver anden måned. Den primære opgave i sprogudvalget er at skabe et fagligt løft i sprogarbejdet med et forskningsbaseret fælles grundlag:

- Ledelse af den sprogpædagogiske udvikling
- Understøttelse af den sprogpædagogiske udvikling
- Udvikling af fælles sprogstrategier i enhederne

Netværk for køkkenansvarlige

Netværk for de køkkenansvarlige består af den køkkenansvarlige fra hver enhed samt to pædagogiske ledere, som er tovholdere for netværket og bindeled til ledelsesteamet. Netværket mødes fire gang om året.

Formålet med netværket er, at alle køkkenansvarlige holdes fagligt ajour, blandt andet gennem dialog om den nyeste viden indenfor området, samt at de får mulighed for at dele viden og gode erfaringer med hinanden. Således skal netværket bidrage til, at alle børnene i klyngen hver dag sikres gode måltider i alle enheder samt en god måltidskultur.

Praktiknetværk

Praktiknetværket har til formål, at alle klyngens pædagogstuderende bliver mødt af den samme uddannelsesplan og tilgang for praktikken, så de studerende oplever, at indhold og det faglige niveau i vejledningen er højt. Netværket består af praktikansvarlige fra enhederne i klyngen og to pædagogiske ledere. Netværket mødes to gange årligt.

Netværk for faglige fyrtårne

Faglige fyrtårnene spiller en vigtig rolle som videns personer, ambassadører og som vejledere af kollegaer i samarbejde med ledelsen.

Fyrtårnenes opgave består i at medvirke til at sikre udvikling og læring sammen med kollegaer, så der skabes gode læringsmiljøer.

Fyrtårne er fagpersoner med ledende funktion, som udmøntes ved at være vejledende og som rollemodel, men kun med udgangspunkt i læreplanens intensjon om en mere systematisk tilgang til den pædagogiske praksis og med fokus på evalueringskulturen og refleksionspraksis.

Netværket for faglige fyrtårne har til formål, at støtte medarbejderne i deres rolle med sparring og vejledning. Alle faglige fyrtårne i Klyngen deltager sammen med to pædagogiske leder. Netværket mødes hver anden måned.

Netværk for overgang mellem børnehave og KKFO

Formålet med netværket er at ensrette og kvalificere arbejdet med de store børns overgange til KKFO og skole.

Netværket mødes 2 gange årligt og består af en medarbejder fra hver enhed og tre pædagogiske ledere.

Fælles pædagogisk dag

Anden lørdag i september, har alle pædagogiske medarbejdere og ledere i klyngen en fælles faglig pædagogisk dag. Dette prioriteres fordi det er vigtigt, at alle bliver introduceret til samme faglige viden og fordi fællesskab er et fokuspunkt i klyngen. Dette gælder mellem de enkelte enheder og mellem medarbejderne.

Der har været mange forskellige emner på de pædagogiske dage:

- Arbejdsfællesskaber med Jan Hoby (Næstformand i LFS)
- Marte Meo med Jytte Birk Sørensen
- Fællesskaber med bl.a. Margrethe Andersen, KP
- Karakterdannelse med Per Schultz Jørgensen
- Marte Meo med Susanne Schwartz
- Sprog med Pia Thomsen
- Leg med Nils Falk Hansen

Vision for Amager Klynge F

I klyngen har vi en fælles vision for, hvad alle børn i vores klynge, skal have med sig herfra.

Visionen er, at:

Klyngens børn skal have vilje, evner og mod til at udvikle deres personlige potentialer og tage del i forpligtende demokratiske fællesskaber.

For at nå visionen arbejder vi med fagligt pædagogisk fokus på *fællesskab, karakterdannelse og Marte Meo*.

Fællesskab

Alle mennesker er relationelle væsener, som udvikler sig i samspil med andre. Det er vigtigt, at vi skaber rammerne for alle børn, så de kan indgå i demokratiske fællesskaber. Vi lærer børnene, at de er vigtige for fællesskabet og at fællesskabet er vigtigt for dem. De er en del af et fællesskab på stuen, i institutionen og på sigt, en del af det demokratiske samfundsfællesskab.

I partnerskab med forældrene giver vi børnene forskellige deltagelsesmuligheder i fællesskabet ved, at:

- Skabe læringsmiljøer med legemuligheder for alle børn og inddrage børnene i daglige gøremål og rutiner, hvor de både kan bidrage og føle sig værdifulde
- Understøtte både de spontant opståede og de planlagte børnefællesskaber
- Være nysgerrige og understøttende vedrørende børnenes initiativer samt opmærksomme på at inkludere og invitere alle børn ind i fællesskabet
- Lære børnene at være fordomsfrie, respektfulde og at kunne sætte sig i andres sted
- Arbejde målrettet med, at alle føler sig velkomne i vores institutioner

Karakterdannelse

Vi understøtter børnenes karakterdannelse, livsduelighed og gåpåmod. Vi arbejder på, at børnene dannes, så de kan få en erkendelse af, hvem de selv er, hvad de kan, får øje på deres egne potentialer og får mod på livet. Med afsæt i det enkelte barns udvikling, har vi øje for, hvilke krav, udfordringer og opgaver, der bedst understøtter barnets læring og som udfordrer dets evner. Vi støtter børnene i at træne evnen til selvkontrol og vedholdenhed, så de kan fuldføre en opgave, der kræver en særlig indsats. Derudover støtter vi børnene i at sige til og fra, vente på tur, udsætte egne behov og vise hensyn.

Det er vores ansvar at være tydelige, troværdige og autentiske pædagogiske medarbejdere, der i partnerskab med forældrene skaber gode rammer og muligheder for børnenes personlige udvikling og karakterdannelse.

Marte Meo netværk

Amager klynge F har arbejdet med Marte Meo i alle klyngens enheder siden 2016. Beslutningen om dette er taget i forældrebestyrelsen, MED og ledelsen. Marte Meo betyder "ved egen kraft".

Alle nye medarbejdere og studerende får et introduktionsforløb. Klyngen uddanner pædagoger til Marte Meo terapeuter. Terapeuterne laver kontinuerlig forløb i alle enheder, holder oplæg på personale- og forældremøder, deltager i forældresamtaler og bruges i hverdagen til sparring.

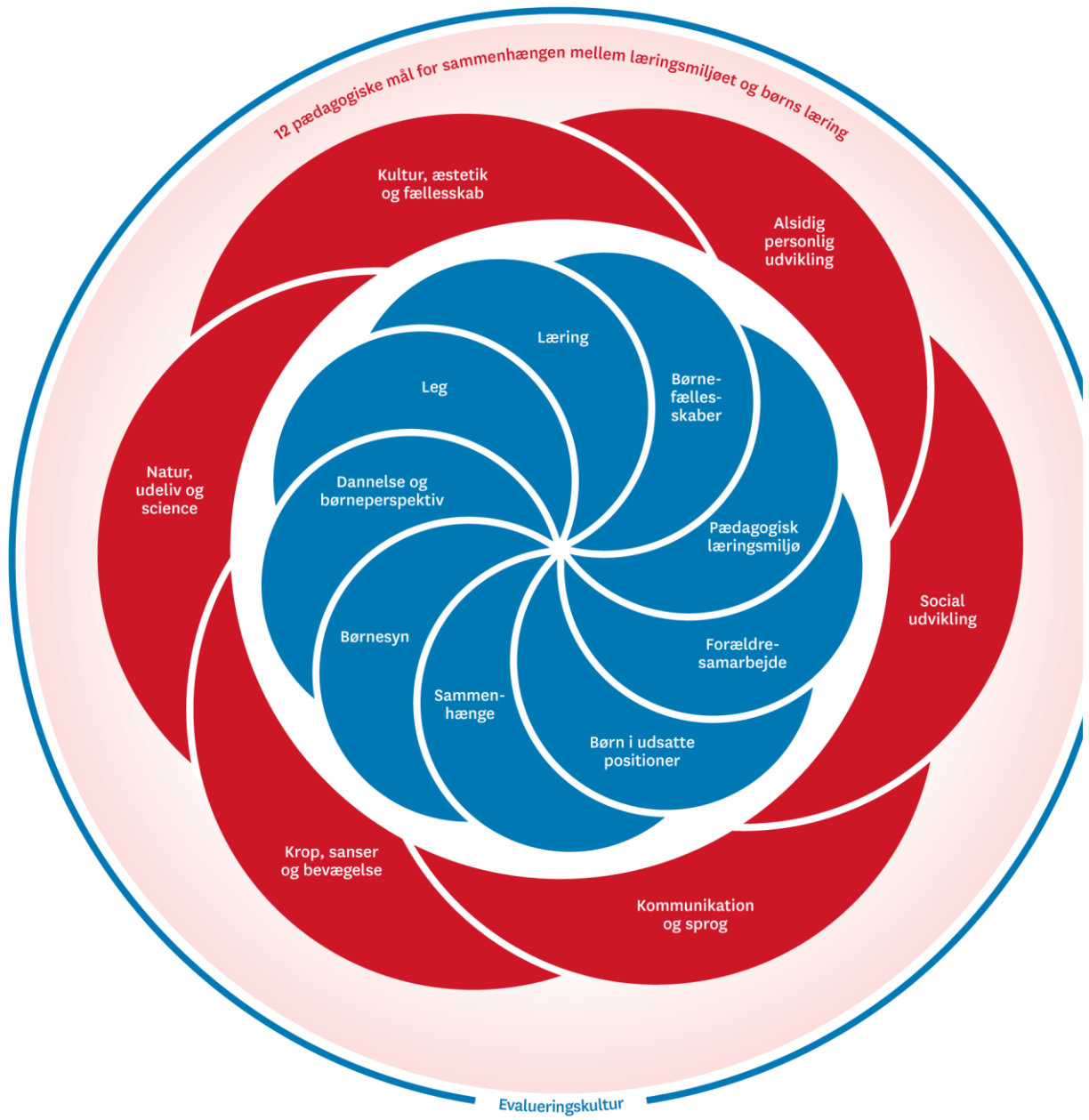
Vi arbejder med Marte Meo principperne, at:

1. At følge
2. At sætte ord på barnet
3. At bekræfte
4. At udvælge
5. Turtagning
6. At vente
7. At kæde sammen
8. Positiv ledelse
9. Kontakt før opgave
10. Tydelig start/slut
11. Den gode stemning
12. At sætte ord på sig selv
13. Guide trin for trin

Vi anvender Marte Meo principperne i vores tilgang til alle.

Igennem de 13 principper møder vi børnene i de følelser og initiativer de udtrykker. Vi giver børnene muligheden for, at de lærer sig selv og andre at kende, at de kan acceptere og rumme egne og andres følelser, samt få en oplevelse af at blive set, anerkendt, støttet og forstået. Dette er med til at styrke børnenes selvværd, give dem mod til at prøve sig selv af, samt møde andre med åbenhed og tillid.

Vi anvender disse principper i partnerskabet med forældrene, f.eks. i forældresamtaler, så forældre får mulighed for at få flere perspektiver på, hvordan de kan støtte deres barns trivsel og udvikling.

Pædagogisk grundlag

”Giv børnene ret til at lege og lære, at drømme og forme, leve og være.
Kun der, hvor børn kan føle sig trygge, gror det, de gamle kaldte lykke.”
Astrid Lindgren.

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

De centrale elementer er:

- Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- Dannelse og børneperspektiv. Børn på f.eks. 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Fra Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold, s. 14

Trivsel, læring, udvikling og dannelse

Det er et krav, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være til stede hele dagen. Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med både børnenes leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner som fx bleskift, frokost, oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben mv., skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det indebærer, at børnenes læring ikke er afgrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om formiddagen, men finder sted gennem hele dagen.

Vi forstår læring som en social proces, hvor man tilegner sig færdigheder og kundskaber. Læring er det, der sker med os og mellem os, når vi er aktivt deltagende i forskellige fællesskaber. Der er læringsmuligheder overalt i hverdagen. Læring sker både i det spontane og det planlagte.

Leg

Vi ved at legen er fundament for kompetenceudvikling og læring der finder sted i barndommen. Læring sker gennem leg, og legen beskrives ofte som barnets vigtigste erfaringskilde, da børnene gennem legen både bearbejder oplevelser og danner erfaringer.

Leg kan have en form som aktivitet, hvor børn f.eks., leger med konstruktionslegetøj, dukker, rollespil osv. Gennem leg udvikler barnet fantasi, legeevne, kreativitet osv. Barnet lærer om samspilsregler at være sammen om noget og at være en del af fællesskabet.

Klyngen har særlig fokus på leg i årene 2023 og 2024.

Vores fokus og erfaringer er beskrevet i evalueringen af læreplanen.

Hverdagsrutiner

Vi inddrager børnene og giver dem deltagelsesmuligheder i hverdagsrutinerne. Børnene inddrages aktivt under hensyn til det enkelte barns motivation, udviklingstrin og erfaringer. Arbejdet med hverdagsrutinerne er en vigtig del af pædagogikken.

Rutinerne gør hverdagen overskuelig og genkendelig for børnene, hvilket fremmer børnenes trivsel, udvikling og læring. Rutinerne er i sig selv vigtige læringsrum for børnene, hvor forudsigelighed, trykthed og gentagelser er med til, at give børnene mulighed for at opnå læring og meningsfuldhed.

Forældresamarbejde

Klyngen arbejder med forældresamarbejde fx i forbindelse med at forældrene henter og bringer barnet. Det er typisk små dialoger om barnets hverdag og trivsel. Andre former for information og muligheder for dialog er på Aula, hvor forældrene har adgang til børnegruppens dagbøger, der kan gives beskeder og findes fotos. På forældremøder drøftes fx de pædagogiske rammer og retning og på samtaler mellem de pædagogiske medarbejdere og forældrene, drøftes det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Ved forskellige sociale arrangementer som fx fællespisning, er det sociale element særligt i fokus ved det uformelle samvær.

Nogen forældre efterspørger vejledning fra de pædagogiske medarbejdere. Det er givende for barnet og for partnerskabet mellem enheden og forældrene, fordi at der derved kan skabes en fælles retning for, hvordan barnets trivsel, udvikling og læring understøttes.

Hvis der er bekymring for et barns trivsel, udvikling og læring inddrager enheden forældrene, for i fællesskab at finde ud af mere om, hvad der udfordrer barnet enten i dagtilbuddet eller i hjemmet og hvad vi kan gøre for, at barnet kommer i bedre trivsel, udvikling og læring. Andre faggrupper kan også inddrages i samarbejdet fx tale-høre konsulent, sundhedsplejerske, daginstitutions socialrådgiver og psykolog, hvilket altid være efter forudgående aftale med forældrene.

Børn i udsatte positioner

I en hverdag med mange børn, vil der altid være nogle, der udviser en adfærd eller trivsel, der vækker bekymring, og som har behov for særlig opmærksomhed.

Klyngens mål er, at alle børn får lige muligheder for trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det er de pædagogiske medarbejders opgave at sikre, at alle børn uanset ressourcer og forskelligheder er betydningsfulde deltagere i fællesskabet. Derfor tilpasses læringsmiljøet til barnet og familiens ressourcer.

I klyngen samarbejdes med de tværfaglige resourcepersoner bestående af tale-høre konsulent, psykolog, sundhedsplejerske, daginstitutions socialrådgiver, pædagogisk konsulent og støttepædagog, der giver faglig relevant sparring og rådgivning.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan for dagtilbud indeholder seks læreplanstemaer. Et læreplanstema skal altid ses i sammenhæng med det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den pædagogiske læreplan.

Hvad siger loven?

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer

1. Alsidig personlig udvikling
2. Social udvikling
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

De seks læreplanstemaer skal ses i sammenhæng og samspil med hinanden for at sikre, at den pædagogiske praksis, set fra et børneperspektiv, ikke forekommer opsplittet i seks adskilte temaer. De seks læreplanstemaer har til hensigt at sikre en bred læringsforståelse og fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling. Der er fastsat en indholdsbeskrivelse for hvert læreplanstema, som beskriver de overordnede elementer, som ligger i det enkelte læreplanstema. Herudover er der fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes inden for rammerne af indholdsbeskrivelserne og de pædagogiske mål.

Dagtilbudslovens §8 stk. 2 og 4

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

§3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets alsidige personlige udvikling?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med barnets alsidige personlige udvikling

Praksiseksempel 1:

Jeg har samling på stuen med en lille gruppe børn med emnet "Fri for mobberi". Vi taler om begrebet Bamsevenner. Vi bruger en bog med hverdagsituationer, og taler om hvad vil det sige at være en god Bamseven. Børnene kommer med eksempler på hvad det er at være en god ven. Efter samlingen går vi ud i garderoben, for at tage tøj på. En pige, der lige er startet i børnehaven, sidder lidt betuttet og har svært ved at tage sine sko på. En dreng på 3 år sætter sig ned foran en lille pige, og hjælper hende med at lukke skoen. Efterfølgende kigger drengen glad op på pigen, og siger: "Er jeg ikke bare en god bamseven?"

Eksemplet viser et barn der er opmærksom på et andet barn, og udviser empati og glæde ved at kunne hjælpe og udnytter sit potentiale.

Praksiseksempel 2:

Der er startet en ny dreng i børnehaven, som ikke har gået i vores vuggestue, men som har gået hjemme hos sin mor indtil nu. Vi har derfor ekstra fokus på at danne relation til ham og gøre ham

tryk ved at gå i børnehave, hvilket har været lidt udfordrende, og han har ikke vist stor nysgerrighed på de andre børn.

Vi er på legepladsen, og drengen finder en stor sten, som han er meget optaget af. Jeg spørger drengen, om han vil være med til at finde flere sten, og det vil han gerne. Der kommer to børn der gerne vil være med til at lede efter nogle sten. Jeg går sammen med børnene rundt på legepladsen og leder, og vi samler stenene i en spand. Da vi skal ind igen, vil drengen have spanden med sten med ind. Jeg siger at det er da en god idé, og drengen bærer spanden op på stuen. Jeg spørger, og han vil være med til at male på stenene sammen med de to andre børn, og drengen ser glad ud og nikker. Vi finder maling og pensler frem, og børnene sætter sig ved et lille bord, og maler på stenene.

Eksemplet viser, at barnet tager imod kontakten fra pædagogen, og han oplever at blive set. Pædagogen bruger stenene som et fælles tredje, til at skabe kontakt mellem drengen og to andre børn. Situationen der gav en fordybelse, blev indgang til en fælles interesse, hvor temaet de kommende dage blev sten og maling.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

§5 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i de seks læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets sociale udvikling?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med at støtte barnets sociale udvikling

Praksiseksempel 1

En pige på 5 år kommer ind fra gangen til pædagogen på stuen. Pigen og tre 4-årige drenge har fået lov til at lege ude på gangen med nogle store plastikplader, som kan samles og bygges til f.eks. et hus, som er det, pigen gerne vil bygge. Hun er ked af det og fortæller at drengene ikke vil hjælpe hende, da de er i gang med selv at bygge en rumraket. Pigen siger, at hun ikke kan samle pladerne alene, og da pædagogen spørger om, pigen har spurgt drengene om hjælp, svarer hun ja, men at drengene sagde nej, da de selv var ved at bygge en rumraket. Da pigen har en tendens til at tale meget lavt og hurtigt give op, går pædagogen med ud og hører igen drengene hver især, om der ikke er en af dem, som kan hjælpe pigen, da hun ikke kan samle pladerne alene. Drengene siger tydeligt nej, det gider de ikke. Pædagogen spørger, om de ikke kan bygge noget sammen med pigen, og drengene svarer afvisende nej igen, at de skal lege med hinanden (kun drengene) og de skal bygge en rumraket. Derfor går pædagogen i gang med at dele pladerne op mellem drengene og pigen, da drengene er ved at lægge beslag på de fleste plader. Sammen med pigen går pædagogen i gang med at bygge et hus ud fra de plader, de har. Under byggeriet af huset, bliver drengene interesseret i byggeriet af huset og siger at de gerne vil være med til at bygge. Pædagogen trækker sig langsomt væk fra aktiviteten, men bliver i nærheden. Drengene går i gang med at hjælpe pigen og løbende tager de pladerne fra deres eget rumskib, mens de siger: "Du må godt få den her, og den her og den her...", indtil alle pladerne er brugt til at bygge huset. Undervejs kommer der to 3 årige børn, som også gerne vil være med til legen. De er dog mere interesseret i at sidde inde i huset, hvilket de får lov til af de store børn. Indimellem kommer de små til at skubbe til siderne af huset, så det braser lidt sammen, men i fællesskab får de store børn det bygget op igen. Legen fortsætter i knap en time, hvor pædagogen går til og fra, for at sikre at alting forløber fint.

Eksemplet skal ses i lyset af, at der gennem en længere periode er blevet arbejdet med børnenes legerelationer. Der har været fokus på at lære og vise børnene, hvordan legen kan blive bedre og sjovere, hvis man lukker andre og hinanden ind i legen. Eksemplet viser, at når pædagogen guider og hjælper pigen med at starte en leg og gøre den – og pigen interessant, skabes der nysgerrighed fra drengenes side, og de har lyst til at være med og børnene ender med at få et fællesskab.

Praksiseksempel 2

En gruppe børn og en pædagog er i gang med at lege med biler i vuggestuen. Palle leger lidt væk fra bilbanen, men observerer hvad de andre børn laver. Palle kommer over til bilbanen og kigger på den bil, som Jens sidder med i hånden. Palle river Jens i håret og får bilen ud af hånden på Jens og løber sin vej. Pædagogen anviser nyt initiativ og sammenkæder ved at sige med en rolig tone "Hov, kom så hjælper jeg dig med at aflevere bilen tilbage igen, Jens syntes ikke det var så rart". Palle bliver stående og kigger ned på bilen og holder fast i den. Pædagogen sætter sig helt over til Palle og benævner ham med en rolig stemme og smiler til ham "Du vil også køre med biler på bilbanen". Palle

kigger op og nikker forsigtigt. Pædagogen følger barnets initiativ, efter fulgt af at anvise nyt initiativ og siger glad "Det kan jeg godt forstå, kom nu afleverer vi bilen til Jens og så finder vi en sej bil til dig, så du også kan køre på bilbanen sammen med Jens." Palle kaster blidt bilen over til Jens. Derefter finder pædagogen og Palle en bil til ham. Palle finder på, at bilerne kan køre ned på ryggen så det går stærkere. Pædagogen bekræfter hans initiativ positivt ved at udbryde med begejstret stemme "Sådan Palle, hvor går det stærkt, du er altså god til at køre med bilerne ned ad bilbanen". Palle bliver glad og laver en lille dans med fødderne. Jens kigger op fra sine biler og får øje på hvordan Palle sætter sine biler på bilbanen. Da det er hans tur til at køre sine biler ned ad bilbanen, vender han også bilerne på ryggen, så det går meget stærkt. Palle og Jens griner over deres sjove leg og legen fortsætter i lang tid.

Eksemplet er taget i forbindelse med at medarbejderne har brugt deres viden fra Sprogtrappen og TOPI til at starte et Marte Meo forløb for at hjælpe en dreng med hans selvregistrering og udvikle hans sociale kompetencer.

Eksemplet viser, at når vi skaber de små nærværende læringsmiljøer, giver det os de bedste rammer for at se børnenes intentioner og initiativer, få inkluderet dem i børnefællesskabet og hjælpe børnene med at udvikle deres sociale kompetencer.

Når vi arbejder ud fra Marte Meo principperne som pædagogisk redskab, har vi muligheden for blandt andet at se hvor børnenes udviklingsbehov er, følge deres initiativ og positiv lede og bekræfte initiativerne, når dette er behovet.

Rammerne understøtter ro, fordybelse og nærværende voksne. Voksne som guider barnet ud af konflikter og inkluderer barnet i fællesskabet og legen.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

§7 i bekendtgørelse om mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets kommunikation og sprog?

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø barnets kommunikation og sprog?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med at støtte barnets kommunikation og sprog

Praksiseksempel 1

Vi holder morgensamling siddende på gulvet. Nogle dage tager børnene initiativ til at sidde på sofaerne og bidrager til det læringsmiljø der er. Samlingens indhold kan være forskelligt fra dag til dag. Fx kan navneopråb foregå med navneskilt ad gangen og andre dage skal det være mere kropsligt, hvor vi kan lede efter navneskiltene rundt på stuen.

Børnene sidder på gulvet med front mod billedvæggen med deres navneskilte. På væggen er der 4 billeder med følgende muligheder: Kommet, ikke kommet, fri, syg. Pædagogen tager navneskiltene ned et efter et og børnene genkender sit eget navn og hjælper hinanden med at finde ejermændene til navneskiltet. Der tales om hvilket billede barnet skal sætte sit navneskilt under og derefter tæller vi sammen, hvor mange børn der er, og sætter det rigtige tal på.

Eksemplet viser at ovenstående skaber en bevidsthed om at barnet er en del af et fællesskab og at vi er sammen om noget. Der øves at se hinanden og hvem der er med i det fællesskab. Der øves turtagning, vente på hinanden, samt at give plads til andre og tage sin plads, at have mod på at bidrage til f.eks. at få løst opgaven sammen og finde det rette tal og sætte op på væggen. Hele vejen igennem er der meget dialogisk samtale både børnene i mellem og voksen-barn.

Praksiseksempel 2

Vi sidder i rundkreds og efter tur får børnene lov til at sætte ansigt på et billede af en figur. Billederne viser sindstilstande som trist, sjov, ked af det, glad, vred mm. Hvert barn kan vælge et ansigt alt efter hvilket humør barnet er i. Barnet sætter ord på det billede det har valgt og får hjælp og støtte af den voksne efter behov. Efter rundkredsen går en pige hen til en dreng, der sidder og ikke kan få låget af en kasse. Hun siger: "Du ser trist ud". Drengen kigger op på pigen, og siger "Nej jeg er vred, fordi det dumme låg ikke vil af". Pigen siger: "Skal jeg hjælpe dig?" og får lågen af kassen.

Eksemplet viser en måde at arbejde med følelser, hvor børnene øves i både sprogligt at sætte ord på samt at aflæse og lytte til hinanden. Derudover øves der turtagning og behovsudsættelse. Det verbale og nonverbale sprog trænes.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

§9 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af barnets krop, sanser og bevægelse?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med barnets krop, sanser og bevægelse

Praksiseksempel 1:

Det er mandag morgen og de ældste børn i børnehaven løber ud på gangen sammen med pædagogen fra stuen som har en kurv med, som hun stiller på gulvet. De hjælpes ad med at tage tingene op af kurven, og børnene finder ud af hvor forhindringstingene skal være, og hvem der skal stille hvad hvor. Børnene løber ivrigt ud og stiller tingene hvor de aftaler.

Pædagogen samler børnene og hjælper dem med at lave en rækkefølge over hvem der skal starte og hvem der slutter med at løbe igennem forhindringsbanen. Børnene hepper på deres kammerat, som hurtigt løber på zigzagstriberne, hopper på papskiverne med tal, puster fjer gennem pap tunnellerne, kaster med ærter-poser, og bolde og løber tilbage til de andre børn, hvor næste barn rejser sig hurtigt op og gør det samme.

Eksemplet viser at når pædagogen har sat en god ramme og har de ting der skal være til rådighed, kan børnene samarbejde og bruge deres kreativitet til at få lavet en forhindringsbane. I forhindringsbanen bruger børnene kroppen på forskellige måder, og når de venter på hinanden, hepper de, og har et fællesskab i aktiviteten.

Praksiseksempel 2

Vi kommer ind fra legepladsen, hvor vi har leget fangeleg og derfor er flere børn stadig lidt energiske og livlige. Hver dag når vi kommer ind fra legepladsen, har vi mindfulness med børnene, og det skal vi derfor nu. To børn har særligt svært ved at finde sig til rette på gulvet, ligger uroligt og kan virke forstyrrende på nogle af de andre børn. Jeg sætter mig hen mellem børnene, og begynder at stryge dem op og ned ad ryggen og giver blid tryk massage. Det ene barn falder hurtigt til ro, mens det andet barn er længere tid om at give sig hen. Jeg fortsætter med at æ ham på ryggen og give hans arme lette tryk, hvilket han beroliges af. Efter lidt tid stopper jeg, og det ender med at drengen til sidst bliver så afslappet at han falder i søvn.

Eksemplet viser, at hverdagen er tilrettelagt bevidst efter at der er højt tempo og også mulighed for low arousal. Pædagogen guider og støtter barnet i at finde ro giver det barnet mulighed for at mærke sig selv.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

§11 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at barnet gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med natur, udeliv og science.

Praksiseksempel 1

En pædagog går en tur med en gruppe børn på Store Krogs legeplads, hvor formålet er at samle efterårs ting fra naturen. Tanken er at samle blade ind, men da vi kommer til legepladsen, finder vi rigtig mange grankogler. Pædagogen forklarer børnene at grankogler falder ned fra træerne og at nogle dyr spiser de kerner, der er inde i grankoglen. Børnene bliver optaget af det med at koglerne kommer fra oven og kigger op og siger ”op”. Vi samler grankogler, som vi tager med hjem i vuggestuen og lægger til tørre, så vi senere kan male på koglerne. Vi snakker meget om de farver vi skal bruge til at male grankoglerne med og jeg stiller maling frem og børnene eksperimenterer med at blande farverne.

Eksemplet viser, at pædagogen er åben for børnenes initiativer, som da de bliver mere optaget af at finde grankogler fremfor blade. Pædagogen bygger videre børnenes nysgerrighed omkring koglerne. Børnene får mulighed for at eksperimentere og blande farverne sammen til nye farver og derved få nye erfaringer.

Praksisfortælling 2

En pædagog går en tur med gruppe børnehavebørn, hvor der ikke på forhånd er fastlagt et tema. Børnene får pludselig øje på en masse brændenælder langs stien. Pædagogen fortæller, at man kan bruge brændenælder til mange ting. Man kan lave te af dem og man kan bruge dem til medicin. Børnene og pædagogen samler brændenælder med hjem, og de lærer vigtigheden af at bruge handsker fordi planten stikker. Da de kommer tilbage til børnehaven, skyller børnene brændenælderne, koger vand og laver te af det. Børnene venter spændt fordi vandet er varmt og bladene skal nå at trække. Børnene smager på teen, de fleste af børnene kan ikke lide den bitre smag, de syntes at det smager af græs.

Eksemplet viser at pædagogen følger børnenes spor og deres initiativer, og bygger videre på børnenes interesse. Hun viser børnene at vi kan tage naturen med hjem, og lave forskellige ting ud af naturen. Børnene lærer at omgås naturen og får en forståelse for naturen. Der blev skabt et sammenhæng mellem det læringsmiljø, der opstod i naturen som blev videreført ind i læringsmiljøet på stuen. Børnene var mere åbne og nysgerrige på at prøve at smage teen, fordi de havde selv været med til at samle bladene og lave teen.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

§13 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at barnet gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

To praksiseksempler på hvordan vi arbejder med kultur, æstetik og fællesskab.

Praksiseksempel 1:

Vi holder samling i vuggestuen, og det er snart fastelavn. Pædagogen har taget en sangpose med, hvor der er forskellige remedier der omhandler fastelavn. Pædagogen sender posen med tingene rundt og hvert barn vælger en ting fra posen. Et barn sidder med et par briller, og pædagogen, der

også har brillen på, spørger om hun skal hjælpe hende med at tage dem på, og pigen nikker. Pædagogen siger, at nu skal vi til at synge fastelavnssangen, og tæller til 4 og synger "Ka' du gætte hvem jeg er". Et andet barn har fundet en hårbøjle med kanin ører, og vi synger sangen igen. Det gentager sig så vi synger om alle børns udklædning. En dreng har ikke lyst til at have den hat på, som han har fundet i posen, så den ligger bare ved siden af ham, mens vi synger om hatten.

Eksemplet viser, at der arbejdes bevidst med at skabe en fællesskabskultur på stuen. Rutinerne gentages, hvilket er med til at give børnene ro og skaber forudsigelighed. Børnene er opmærksomme på hinanden, og på det enkelte barn der har den udklædningsdel på, som der synges om. Der er en opmærksomhed på at alle børn har deltagelsesmuligheder.

Praksiseksempel 2

I børnehaven har storebørns gruppen på tværs af stuerne bl.a. arbejdet med temaet "Hvem er jeg", hvor hvert barn, har lavet en planche, der synliggør deres liv. De har hver især tegnet dem selv, deres familie, deres hus, kæledyr, gode venner, fritidsinteresser, livret mm. Undervejs i processen har fokus bl.a. været på, at børnene fik en bevidsthed om dem selv og deres venner i børnehaven. Derfor har de talt om hvilken farve øjne, hår, hudfarve de selv har og hvilke de andre børn har, boligform hus eller lejlighed, søskende eller enebarn, kristen eller muslim, bor med en eller begge forældre osv.

Eksemplet viser, at børnene har samarbejdet og hjulpet hinanden om at benævne ligheder og forskelle på dem selv og vennerne i børnehaven. Diversiteten i børnegruppen er blevet synliggjort og positivt benævnt, da børnene får en øget opmærksomhed om hinanden, deres udseende, kulturelle ophav og interesser. Vores didaktiske overvejelser om temaet var, at styrke det enkelte barns identitet, selvopfattelse og selvværd.

Evalueringsskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

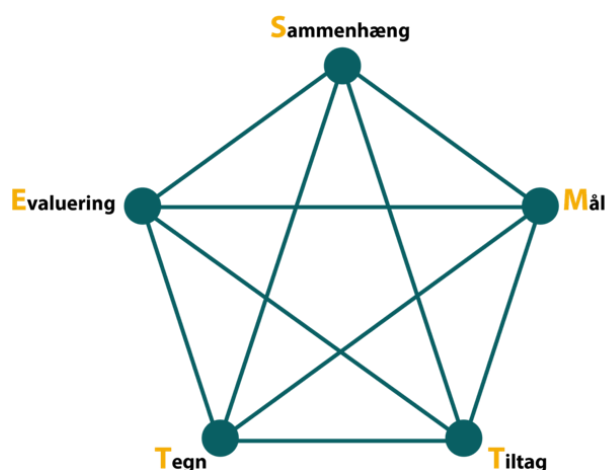
Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I klyngen arbejdes der systematisk med refleksion, planlægning, dokumentation, evaluering og handleplaner.

Dokumentation kan være opslag, billeder, plancher, børnenes produkter, som kan være til enten forældre, medarbejdere, til børnene eller til lederen.

De pædagogiske medarbejdere anvender SMTTE-modellen som værktøj til at reflektere og justere aktiviteter med børnene, både i arbejdet med det enkelte barn og med børnegrupper. Det gør, at de pædagogiske medarbejdere reflekterer over egen praksis i mødet med det enkelte barn og børnegruppen.

I Børnehuset GAIA bruges "Redskab til selvevaluering" sammen med SMTTE, Cirkulær sprogpædagogik, ugeplaner, TOPI, sprogvurderinger og handleplaner.

Praksiseksempel på hvordan vi arbejder med evalueringskultur ved brug af SMTTE.

SMTTE-model for en planlagt aktivitet med et overordnet tema:

Sammenhæng: Vi vil i dagens aktiviteter lave vandlege. Hvis vejret er til det, vil det foregå ude, ellers inde på badeværelset. Vi vil synge og tale om oplevelserne både når de står på og som samtaleemne med børnene.

Mål: At børnene oplever, mærker og sanser vand og præsenteres for de muligheder der er i legen med vand. At de selv finder på nye mulige lege med vand.

Tiltag: Vi vil lege med vand ved aktiviteter, bl.a. hælde-lege, puste i sugerør mm. Vi vil italesætte hvad det er vi mærker og gør, og synge om regnvejre.

Tegn: Tegn på at børnene får nye erfaringer med vand er at de aktivt deltager i aktiviteterne, og muligvis selv viser tegn på at de gerne vil gentage aktiviteterne.

Evaluering: Vi har i legen med vand set, at børnene har taget godt imod vores aktiviteter. Vi har bl.a. haft baljer med vand på legepladsen og børnene har på forskellig vis fået erfaringer med at sanse vand og sand

Desuden har en lille gruppe leget med frugtfarve og vand af et par omgange og for hver gang blev børnene mere og mere modige og kreative ved at blande farverne og selv finde på mulige aktiviteter i baljen vi var fælles om.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Læreplan er et levende dokument, som løbende evalueres og justeres. Alle enheder vil fortsat inkludere evalueringssarbejde på bl.a. personalemøder og stuemøder, for at muliggøre et konstant udviklende pædagogisk læringsrum med nye indsigter og brugbar viden.

Minimum hvert andet år vil alle enheder anvende EVAs materiale til selvevaluering ved at gennemgå refleksionsspørgsmålene og analysere det daglige praksis med udgangspunkt i de eksisterende mål i læreplanen.

Link til Evas selvevalueringsredskab <https://www.eva.dk/sites/eva/files/2019-10/Redskab%20til%20selvevaluering.pdf>

Forældrebestyrelsen og forældreråd inddrages i evalueringen af læreplanen.